



## **Bør Granavollen-Tingelstadhøgda-Røykenvika bli et «utvalgt kulturlandskap i jordbruket»?**

Du får dette skrevet fordi du har en landbrukseiendom som helt eller delvis ligger innenfor det nasjonalt verdifulle kulturlandskapet «Granavollen-Tingelstadhøgda-Røykenvika» (se kartvedlegget).

I fjor fikk Fylkesmannen i Oppland (nå Innlandet) i oppdrag å vurdere og eventuelt anbefale om Granavollen-Tingelstadhøgda-Røykenvika bør bli et «utvalgt kulturlandskap i jordbruket» fra 2020. Det er nå 44 slike områder i Norge, og området i Gran er ett av de to siste områdene som i denne omgang kan få status som utvalgt kulturlandskap. Utvalgte kulturlandskap i jordbruket er en ordning som er avtalt mellom staten og faglaga i jordbruket gjennom jordbruksavtalen. Meningen er å støtte de som opprettholder kulturlandskapsverdiene ved aktiv bruk.

Med statusen som utvalgt kulturlandskap følger årlige, øremerkede midler som kommunen skal forvalte. Pengene til områdene kommer fra et «spleiselag» mellom jordbruksavtalen og Klima- og miljødepartementet. Det er Fylkesmannen som pr. i dag forvalter ordningen. Du kan lese mer om utvalgte kulturlandskapet på en egen temaside på [hjemmesiden](http://www.landbruksdirektoratet.no/no/miljo-og-okologisk/kulturlandskap) til Landbruksdirektoratet ([www.landbruksdirektoratet.no/no/miljo-og-okologisk/kulturlandskap](http://www.landbruksdirektoratet.no/no/miljo-og-okologisk/kulturlandskap)).

Det er nå opprettet ei lokal arbeidsgruppe med representanter fra grunneierne og forvaltningen, som fram til oktober 2019 skal vurdere om området bør bli et utvalgt kulturlandskap. Gruppen skal også foreslå hvilke mål det er viktig å arbeide mot hvis området får en slik status. Disse målene blir utgangspunktet for hva slags tiltak som kan få økonomiske tilskudd. Et overordnet mål for ordningen er å bevare og forbedre verdiene i kulturlandskapet og å utvikle de utvalgte kulturlandskapene til beste for både jordbruket og allmenheten.

Konkret innebærer statusen:

- Å støtte det aktive jordbruket for å ta vare på kulturlandskapsverdiene
- Årlige, øremerkede midler til tiltak som støtter opp om målene for området
- Tiltak vil lettere bli prioritert for tilskudd fra andre instanser, bl.a. kulturminnefondet
- Forvaltningen får et spesielt ansvar for å følge opp områdene (prosjekter, veiledning m.m.)
- Et nasjonalt merke-/skiltsystem med egen logo og grafisk profil
- Et «varemerke» som kan utnyttes i reiselivssatsing og annen næringsutvikling

### **Hva skjer i 2019?**

- Innen ca. 15. oktober skal Fylkesmannen komme med sin anbefaling om området bør bli et utvalgt kulturlandskap i jordbruket
- Hvis anbefalingen er positiv, skal det også utarbeides et første utkast til forvaltningsplan
- Planen skal vise geografisk avgrensning og beskrive naturverdier- og kulturverdier, andre landskapskvaliteter, jordbruket i området og andre nærings- og brukerinteresser. Innenfor disse temaene skal den også beskrive utfordringer, mål og aktuelle tiltak for området
- Åpent møte til høsten der foreløpige konklusjoner og eventuelt utkast til forvaltningsplan blir presentert
- Publisering av materiale fra prosessen på hjemmesidene til Fylkesmannen og kommunen

Vil du motta seinere informasjon om prosessen på e-post, kan du registrere deg på hjemmesiden til Fylkesmannen i Innlandet, under [Landbruk og mat/Miljøtiltak i jordbruket/Utvalgte kulturlandskap](#).

Du kan gjerne kontakte medlemmer i arbeidsgruppa hvis du har innspill eller spørsmål om arbeidet (se neste side). Gruppen står bak innholdet i dette informasjonsskrivet som er laget av Fylkesmannen.



Deltakerne i arbeidsgruppa er:

Kari Sofie Østen	Grunneier	<a href="mailto:karisofieaoe@gmail.com">karisofieaoe@gmail.com</a>
Ola Hoff	Grunneier	<a href="mailto:olhoff2@online.no">olhoff2@online.no</a>
Kjetil Ulset	Grunneier	<a href="mailto:kjetil.ulset@me.com">kjetil.ulset@me.com</a>
Ole Næss	Grunneier	<a href="mailto:olenaes@online.no">olenaes@online.no</a>
Ole Steinar Melbostad	Grunneier	<a href="mailto:melbost@online.no">melbost@online.no</a>
Kjersti Andresen	Gran kommune	<a href="mailto:kjersti.andresen@gran.kommune.no">kjersti.andresen@gran.kommune.no</a>
Kari Møyner	Gran kommune	<a href="mailto:kari.moyner@gran.kommune.no">kari.moyner@gran.kommune.no</a>
Stig Horsberg	Fylkesmannen i Oppland	<a href="mailto:fmopsho@fylkesmannen.no">fmopsho@fylkesmannen.no</a>
Magnhild Apeland	Oppland fylkeskommune	<a href="mailto:magnhild.apeland@oppland.org">magnhild.apeland@oppland.org</a>

### Hva innebærer det å være et utvalgt kulturlandskap (UKL) i jordbruket?

«Nå får vi ros for å gjøre tiltak som er bra, istedenfor å få kjeft for å gjøre noe galt».

Bjørn Aaby, grunneier fra det utvalgte kulturlandskapet Øya-Nordre Eik i Nannestad

I Oppland har vi to utvalgte kulturlandskap fra før: Nordherad i Vågå og Stølsvidda i Nord-Aurdal og Vestre Slidre. Områdene varierer svært mye i størrelse, fra enkeltgarder til hele bygdelag. De aller fleste er vanlige, aktive jordbruksområder. Det er Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet som i fellesskap peker ut områder som får status som utvalgte kulturlandskap.

Hensikten er å få en langsiktig forvaltning av et utvalg landskap med svært store biologiske og kulturhistoriske verdier. I tillegg blir det lagt vekt på at områdene har helhetlig landskap, gammel historie, er representative eller særpregede og om de er godt egnet for å formidle natur- og kulturverdiene til besøkende. Det skal være realistisk å få til langsiktig drift, skjøtsel og vedlikehold. Statusen som utvalgt kulturlandskap må være ønsket av lokale interesser, men grunneiere står fritt til å velge ikke å delta aktivt. Kommunen må ha arealplaner som sikrer verdiene i kulturlandskapet.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket er en satsing som ikke innfører noen nye regler og krav til grunneierne. Statusen betyr derimot at en grunneier frivillig kan tilpasse drifta eller gjennomføre tiltak som ivaretar jordbrukslandskapet og miljøverdiene og få tilskudd til dette. Det blir lagt sterk vekt på det aktive jordbruket som forutsetning for å bevare landskap og miljø. Som i dag vil det være det eksisterende lovverket (plan- og bygningsloven, kulturminneloven, naturmangfoldloven m.m.) som styrer hva slags byggetiltak, anlegg og andre inngrep som kan gjennomføres og/eller skal behandles av offentlige myndigheter.

Myndighetene og grunneierne må sammen bli enige om hvilke mål en har for området og hva slags tiltak som bør prioriteres. Partene bør f.eks. bli enige om kriterier for å få tilskudd, hvem som kan søke om tilskudd og hvor store tilskudd en kan gi. De kan også bli enige om en fordeling av den årlige potten på forskjellige hovedområder. Det kan f.eks. være slik at en prioriterer driftsmessige tiltak som er viktige for å opprettholde husdyrhold med beitebruk eller å ta vare på noen typer bygninger eller bygningsmiljøer som er sjeldne eller har spesielt stor verdi.

UKL-systemet er veldig fleksibelt og blir skreddersydd til det enkelte området. UKL kan også være utgangspunkt for å organisere felles prosjekter der en kan planlegge flere tiltak som sees i sammenheng og ivaretar både jordbruk og miljøinteresser. Det er ingen fast, årlig sum pr. område, men pengepotten vurderes ut fra størrelse, aktivitet og behov i området og kan variere noe fra år til år. Maksimal tildeling til ett område i 2019 var 1,7 million kroner, men de fleste større områder fikk rundt 1 million kroner. Området i Gran kan bli ett av de større områdene som er med i satsingen.